

УДК 343.985(477)

Юлія Павлівна ІЛЬЧЕНКО,

*курсант навчального взводу ПМП 14-4
факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету Державної фіскальної служби України*

Науковий керівник:

Марина Миколаївна ДОМБАЙ,

*старший викладач кафедри фінансових розслідувань
факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету Державної фіскальної служби України*

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Сучасний етап розвитку державності в Україні характеризується серйозними труднощами на шляху становлення ринкових відносин в економіці країни. Особливу роль у переході до ринкових відносин відіграє кредитно-фінансова система, яка покликана служити стабілізатором господарських процесів за рахунок здійснення міжрегіонального та міжгалузевого перерозподілу грошового капіталу. Широке впровадження в господарські відносини операцій з кредитування є однією з умов нормального розвитку економіки держави. Однак корінні зміни у роботі банківської системи, послаблення державного контролю та цілий ряд інших причин соціального і правового характеру призвели до появи нових, раніше невідомих, суспільно небезпечних форм економічної поведінки. Особливе місце серед них займає шахрайство з фінансовими ресурсами в банківській сфері. Проблематика розкриття способів в банківській сфері досліджувалась у роботах: Д. В. Березіна, А. Ф. Волобуєва, О. В. Волохової, В. І. Гасенка, В. П. Лаврова, В. Д. Ларичева, Т. А. Пазинич, Г. М. Спіріна, С. Ю. Шарова, С. С. Чернявський, П. С. Яні та ін.

Ефективне розслідування шахрайства в банківській сфері передбачає використання системи слідчих (розшукових) дій, яка була суттєво змінено з прийняттям КПК

України. У такому випадку є важливим формулювання висновків, щодо методик розслідування шахрайства в банківській сфері. Для того аби розкрити це питання, варто визначити кваліфікацію слідчих (розшукових) дій при розслідування шахрайства в банківській сфері, а саме: 1. Огляд приміщення, речей, інтернет-контентів (гаджетів), соціальних мереж та документів; 2. Допит; 3. Тимчасовий доступ до речей та документів; 4. Проведення документальної ревізії та інвентаризації; 5. Обшук за місцем проживання (роботи) підозрюваного; 6. Залучення спеціаліста та експерта; 7. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем; 8. Аудіо-, відеоконтроль особи.

Особливе значення у виявленні та викритті ознак шахрайства в банківській сфері приділяється особливостям та тактиці проведення слідчого огляду документу, який дозволяє: певним чином відтворити окремі сторони, моменти об'єктивно існуючої події злочину; відобразити інформацію про особу злочинця, особливості предмету злочинного посягання, способу вчинення злочину, на підставі чого можуть бути висунуті версії; отримати лані про кількість правопорушників, що діяли при вчиненні злочину. Наука криміналістика виділяє такі види документів: письмові (тексти), графічні (креслення, малюнки, схеми, діаграми), фото-, кіно-, відео- і фонодокументи, електронні. За джерелами походження документи поділяють на офіційні (оборот яких нормативно передбачений) і неофіційні (найчастіше чернетки і документи особистого характеру – листи, щоденник), та за юридичною природою – справжні та підроблені.

С. А. Удовиченко зазначає, що на початковому етапі огляду слідчий повинен отримати загальне уявлення про документ, а саме: чим саме є документ, у кого і де зберігається, зовнішній вигляд документа та його реквізити, походження, від кого надійшов до адресата. Подальші ж дії слідчого залежать від того, яку роль цей документ може грати в справі: речовий доказ або засіб посвідчення тих чи інших фактів обставин. При огляді документів слідчий доступними йому способами та засобами вирішує питання про справжність кожного документа, вивчаючи для цього його зміст, форму, матеріал та окремі реквізити: підписи,

відбитки печаток. Для виявлення ознак підробки слідчим має використовуватися спеціальний прийом огляду: під певним кутом зору або освітлення, на просвіт, через збільшувальне скло, в невидимих променях спектра та інше. Якщо документ є засобом посвідчення факту злочину, особлива увага звертається на ті частини, які грають посвідчувальну роль (підпис особи, дату документа).

Варто зазначити, що складність та специфіка банківської документації, в тому числі електронної, припускає обов'язкову участь в огляді спеціаліста, який надає допомогу слідчому у виявленні, фіксації, вилучення і збереження доказової інформації, консультує з питань, що потребують спеціальних знань. В якості спеціаліста доцільно запрошувати осіб, що володіють знаннями в сфері банківських операцій, інженерів по роботі з комп'ютерними системами, аудиторів, співробітників інших банківських установ [1].

Також, при розслідуванні шахрайства банківській сфері важливе місце належить обшуку, що сприяє виявленню доказової і орієнтуючої інформації. Дослідженню сутності обшуку, його видам, особливостям підготовки та тактики проведення обшуку, пропонуванню систем тактичних прийомів присвячена достатня кількість наукових робіт вітчизняних та зарубіжних науковців [2, с. 21, 28].

Таким чином, у даній роботі розкрито особливості вчинення шахрайств у банківській сфері та розглянуто особливості тактики слідчих (розшукових) дій в сучасних умовах.

Список бібліографічних посилань

1. Удовиченко С. А. Розслідування злочинів в банківських структурах: огляд документів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2007. Вип. 7. С. 98–103.

2. Денисюк С. Ф., Шепітько В. Ю. Обшук в системі слідчих дій (тактико-криміналістичні проблеми) : навч. посіб. Харків : Консум, 1999. 160 с.

Одержано 21.10.2017

